

הלכות סבה סימן תרמ

שָׂבָא לֹו הַצֵּעֵר בְּמִקְרָא אַחַר שְׁעֵשֶׂה שֶׁם הַסֵּבָה, אֲכָל אֵין לֹו לַעֲשׂוֹת סִכְתּוֹ לְכַתְחֵלָה בְּמִקּוּם הַרְיַח אוֹ הַרוּחַ וְלוֹמַר מְצִטְעֵר אֲנִי: הגה ואם עשאה מתחלה במקום שמצטער באכילה או בשתייה (יח) או בשנה, או שאי אפשר לו לעשות אחד מהם בפקה מחמת (יט) *דמתנרא מלקטים או גנבים קשהוא בפקה, (כ) אינו יוצא באותה סבה (ה) [ה] קלל אפלו בדברים שלא מצטער בהם, דלא הני קעין דיה שייכל לעשות שם כל צרכיו (מרדכי פ' הישון). מי שקברו לו הנרות בפקה בשבת ויש לו גר בביתו, (כא) מתר לצאת מן הסבה כדי לאכל במקום גר, (כב) ואין צריך לילך לסכת חבירו שעש שם גר (כג) אם יש (ו) טרחה גדול (כד) בדבר (ה"ה סימן נג ופסוקי סימן קנח). ואם בא רוח לכבות הנרות בפקה, מתר לפרש סדין או כגד מן הצד, (כה) אכל לא תחת הסכף (א"י). מי שלא יוכל לישן בפקה מחמת שצד לו (ו) בפשוט נדי ונגליו

באר היטב

ואם יש תולשים מוטב לישן בקלה אעפ"י שיש לה גג וגובה ירד מלישן חוץ לסבה, גמרא דף כו: (ה) קלל. ולכן יש למחות באותן העושים סכות קרחובות שא"א לישן שם מחמת מורא הגנבים, לבוש. אכל אם אינו מתנרא לנפשו רק שמתנרא שיגנובו כלי-משמיו יוצא דהא יכול להקניסם בלילה לביתו, תשובת רמ"א סימן כט, ד"מ. ועי' סימן תרלו ס"ק א מ"ש. וכן בתשובת חכם צבי סימן צד מ"ש: (י) טרחה. וכן מי שבסכות נוסף בתולשים מן האילנות, אם אפשר לו בלא טרחה לילך בסכת חבירו ללך ואם יש לו טרחה יאכל בביתו, שבות-יעקב ח"ב סימן כט: (י) בפשוט. עין ט"ז

ומ"מ יוצא בה י"ח אכילה, ועי"ש שהביא ראה מ"ע שעשה סכה בראש הספינה

משנה ברורה

סימן תרכט סעיף יד ובמשנה ברורה ש"ס¹⁴, ובסימן תרל סעיף א ובמשנה ברורה שם, ולעיל בסימן עט סעיף-קטן כג במשנה ברורה¹⁵: (יח) או בשנה. פרוש, (כ) במקום דליקא צנה והצער הוא מחמת הרוח וכיוצא בזה, וכפ"ל, דאלו במקומות הנקרים יוצא נדי חובתו באכילה אף-על-גב דלא יוכל לישן שם, (כא) דאן אפשר בענין אחר, וממילא מקרי שם בעין תדרורו¹⁶, (כב) וגם מקרי ראוי לשנה אם היה לו פרים וקטנות כראוי: (יט) דמתנרא

מלקטים או גנבים. רוצה לומר, שייכלו להציקו (כג) בגופו, ופאלו במקום שביזם אינו מתנרא רק בלילה מתנרא לישן שם מפניהם. (כד) אכן אם אינו מתנרא מפני הוק הגוף רק מגנבת בליו, יוצא, שייכלו להקניסם בביתו: (כ) אינו יוצא וכו'. רוצה לומר, אפלו נדי חובת אכילה¹⁷. (כז) ויש מאחרונים שחולקין על זה ונעקם, דאף דלכתחלה בודאי אין לעשות סכה פון שאין יכול לקיים בה כל הדברים פדיון, מפל מקום בדיעבד יוצא בה נדי חובת אכילה פיון שלאכילה אין מצטער: (כא) מתר לצאת וכו'. דדרוך בגני-אדם להצטער מזה: (כב) ואין צריך לילך לסכת חבירו. דהא נמי חשוב צער, דאין ערב לו לאדם אכילתו אלא בשלו. (כו) ובחילה הראשונה צריך לטרח ולילך לסכת חבירו, אף לא יכרך שם, אם יש שאינו מצטער בזה [א"י]. והחיי-אדם פתב, דבמצטער בזה יכול (כז) האדם לחיב את עצמו ולעשות בשמחה וליכרך: (כג) אם יש טרחה גדול. מפני ששכרא הוא לילך לסכת חבירו יש צער בדבר (כח) לא פסיקא לה כל-כף, לכן תלה הדרך באם יש טרחה גדול בזה, דאם אין לו טרחה גדול צריך לילך לסכת חבירו¹⁸ יש שם גר. (כט) וכן ארזי גשמים ופסקו ומפל מקום עדין נוטף מן האילנות ואי אפשר לאכל בפקה, ויש לחבירו סכה עם גג הקשוי לכך לסגור ולפתח, צריך לילך לסכת חבירו אם אין לו טרחה גדול בדבר: (כד) בדבר. הינו בשעת אכילה. (ל) אכל פשיטא, אפלו מי שאין לו מקום בתצרו לבנות לו סכה, שצריך להמציא לו מקום לבנות לו סכה, ואז שם ביתו, כדרך שגם כל השנה גיילים לפנות מבית לבית ואז שם ביתו [הנהגת חתם-סופר, וכן פתב הבכורי-יעקב בפשיטות]: (כה) אכל לא תחת הסכף. דאז (ל) יבטל הסדין את הסכף (ג) ויפסל הסכה, גדלעיל בסימן תרכט סעיף יט לדעה ראשונה דסתם שם המחבר פתחה. (לג) אמןם לפי מה שבארנו שם, דבמקום הדחק בשאינו מועיל פריסה מן הצד ויצטרך לאכל חוץ לסכה יש לסמך אדעה שניה דמתרת לתלות סדין כדי להגן¹⁹, אין לאסר זה פי אם פשיחיק הסדין מן הסכף ארבעה טפחים, דאז אין בטל הסדין לגבי הסכף ויבשבת ויוס-טוב (לד) נכון לזהר שלא ירחיק שלשה טפחים חלל מן הסכף (לה) משום חשש אהל²⁰], והוא הדין דמתר (לו) במקום הדחק לפרס סדין למעלה על הסכף כדי להגן,

שער הציון

(כ) מגן-אברהם, וכפי מה שמפרש הפרי-מגדים דכרי במסקנתו. ונדאפרים מפרש דברי המגן-אברהם פרוש הראשון של הפרי-מגדים, ולפי זה בשעת הצנה, פיון דבלאו הכי אינו יכול לישן, לא נפקלה סכות מחמת שעשה אותה במקום הרוח וכיוצא בזה: (כא) פרי-מגדים: (כב) מחצית-השקל, וכן פסק במחצית-הכנה בשם תשובת נדע-אמת, דאף מי שאינו יכול לישן שם מפני הנחה או מפני שאין יכול לישן שם איש וביחו, אפלו הכי יצא נדי חובת אכילה: (כג) מגן-אברהם בשם הרמ"א: (כד) שם: (כה) שער-השובה בשם תשובת חכם צבי סימן צד, וכן דעת בנו בספרו מור וקציעה וכן הסכים בתשובת משכית-נפש. ועין לעיל בריש סימן תרלט בשער-השובה שהביא סינמא להחכם צבי מתשובת רב האי גאון. ומפל מקום יש לזהר מאד בזה, כי פסה אחרונים העתיקו את דברי הרמ"א להלכה¹⁸, וקשיית החכם צבי בכר ישוב, עין שם: (כו) והינו אם פכו הנרות קדם שאכל פזית, דאם אחרי-כך, פכר קים המצוה, והרי הוא משאר ימים דמצטער פטור בו: (כז) ואינו דומה לרדו גשמים או מצטער מחמת חלי, דזה אינו תלוי בו וגם פלם מצטערים בזה, ולכן אסור לברך ונגמא הדיוס פיון דמן השמים נדע-אמת, אכל בצער דתלוי בגופו, אם זה אינו מקפיד בכך למה פטר, שהרי פסה בגני-אדם וולכין לבית חבריהם לאכל שם, עד כאן לשונו: (כח) שם בתרומת-הדשן: (כט) תשובת שבות-יעקב חלק ב סימן כט, וכן משמע מתי-אדם: (ל) ולא כהמשפטים, שאינם מחייבים לבנות להם סכה במקום אחר שאין שם ביהוה ושם בהגת ח"ס: (לא) ט"ז בסעיף-קטן ד: (לב) הינו בהיות הסדין פתוחה, אכל בשמולקת חונקת להכשר, ובדלעיל בסימן תרכו סעיף ב בהג"ה וסעיף ג בהג"ה: (לג) מגן-אברהם שם וקאן: (לד) פרי-מגדים: (לה) ובכחשי-שדר משמע שהוא סובר דאפלו תחת הסכף ממש גס-פון אין נכון, דתחשב אהל מן הסדין ולמשה, אמןם פרי-מגדים ובמחצית-השקל ובכחשי-יעקב פלם אין סוכרים פון, עין דבריהם: (לו) מגן-אברהם:

הלכות ספה סימן תרמ

ביאורים ומוספים

הררי קודש על מקראי קודש (סוכות ח"א סי' לה הע' 4).

[משנ"ב ס"ק נו]

אם לא בכפיפת גופו וְאִיכְרִיּוּ²⁷⁰.

[משנ"ב ס"ק נט]

וְכָל אֲנִיּוֹ הַדְּעַת מְצַטְעָרִין בְּהֵנָה²⁷¹.

25) וכן לענין אדם זקן שיש לו דברים המצטערים אותו מחמת גילו, כתב הא"א (בוטשאטש, שם) שמשערים את הצער לפי בני גילו האם גם מצטערים כמותו.

ובענין האופן לשער את הצער בו נפטר אדם מלשבת בסוכה, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' תרלט ס"ק לג).

[משנ"ב ס"ק לא]

כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוָה²⁷² וכו', או אֶפְלוּ בַּיּוֹם-טוֹב²⁷³ וכו', או עַל-יְדֵי יְשָׁרָא לְבָיִם-טוֹב שְׁנִי²⁷⁴.

26) אמנם, לגבי הליכה לסוכת חבירו כשאינו בסוכתו נר ויש לו צער לאכול בסוכת חבירו, כתב לעיל (ס"ק כב) שפטור, אף על פי שמבואר שם [בשם החיי אדם] שיש בידו אפשרות ליישב את דעתו ולקיים את המצוה שם בשמחה.

27) ובלייל יו"ט, כתב לעיל (סי' עא ס"ק יא) שאין לו דין אונן, מפני שאין דרך לקבור בלילה [בזמננו], ואינו כימות החול, שבהם יש דין אנינות בלילה.

28) אמנם, לעיל (סי' עא ס"ק יא וסי' תקמח ס"ק כ) כתב שאף אם אין בדעתו לקבור ביום טוב שני, מ"מ דינו כאונן, כל שיש בידו אפשרות לקבור ביום זה.

[שעה"צ ס"ק מז]

וּבְקִסָּה יַעֲבֹר בְּקִיּוֹם וְעֵשָׂה כְּשִׂיאֵכֵל חוּץ לְסֻכָּה²⁷⁵.

29) אמנם, לענין אכילה בלא ברכה ראשונה, כתב במשנ"ב לעיל (סי' עא ס"ק ד) שאותו אוכל בלא ברכה, אף שהוא אוכל בקום ועשה [וראה מה שכתבנו שם], אכן, יש לומר שאכילה בלא ברכה אינה מעשה שאסור בעצמותו, אלא רק שחסרה לו את הברכה שלפניה, כמבואר במרומי שדה (ברכות לה, א) ובשרית מנחת שלמה (קמא סי' יח אות ט), מה שאין כן אכילה מחוץ לסוכה, שנחשבת מעשה איסור [ראה משנ"ב לעיל (ס"ק ה)].

[שעה"צ ס"ק מח]

מִכָּל מְקוֹם צְרִיף לְטַל יְדִיּוֹ, וְלֹא יָבֹרֵךְ עַל נְטִילַת יְדָיִם²⁷⁶.

30) וכן כתב להלכה במשנ"ב לעיל (סי' עא ס"ק ד).

[משנ"ב ס"ק לב]

וּמִיָּדֵי שְׁנֵאָה עָרֵב הַרְגֵּל²⁷⁷.

31) ולעיל (סי' תקמו ס"ק ט) הביא בשם המג"א, שבמדינותנו המנהג שלא לישא אשה בערב יום טוב אפילו בשחרית [וראה שם (ס"ק י) טעם הדבר], אך מ"מ הוסיף שאם יש צורך גדול אין להחמיר בו.

22) וביאר הגרש"ז אויערבך (ספר הסוכה פסקים והערות אות כח) שאף אם הוא מצטער במציאות לישון במקום צר כזה, מ"מ צער זה נובע מכך שהסוכה אינה אלא דירת עראי, וכיון שזה היה רצון התורה שישבו בדירת עראי, אשר לפעמים דרים בה בצפיפות, אין בכך פטור של מצטער.

[משנ"ב ס"ק כז]

וְחִבֵּי לִישׁוֹן שָׁמַיִם²⁷⁸ וכו', שְׁמָא יִמְשָׁךְ אַחַר שְׁלִחְנָו²⁷⁹.

23) ואף לענין לכתחילה, כתב הגרש"ז אויערבך (ספר הסוכה פסקים והערות אות טז) שאין כל חיסרון בכך שאין כל גופו בסוכה אלא רק ראשו ורובו, שהרי נוהגים כולם לשבת בסוכה כשרגליהם תחת שולחן הגבוה עשרה טפחים שהוא כאוהל ועל ידי כך נחשב שרגליהם אינן בתוך הסוכה, וראה מה שכתבנו לעיל (סי' תרלד ס"ק א).

24) אמנם, העיר בספר זכרון שמואל (סי' כט אות יב) שבשעה"צ לעיל (סי' תרלד ס"ק ז) כתב שהאוכל בסוכה שאין בה שולחן באופן שאין חשש שמא ימשך אחר שולחנו כגון שפיתו בידו, יוצא בזה ידי מצות סוכה, ואם כן מדוע החמיר לענין שינה שבה אין חשש שימשך אחר שולחנו. וכתב הגרי" קלופט (דעת יואל סי' לד על סי' זה) שטעות סופר יש במשנ"ב כאן, וצריך לומר 'ואף' במקום 'ואך', וכונת המשנ"ב היא שאף שלענין אכילה גורו חכמים שמא ימשך אחר שולחנו, לענין שינה לא גורו, וכן דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה סוכות פ"ט דבר הלכה אות כט והע' 105) שטעות סופר היא במשנ"ב, שהרי מקור דבריו הוא לכאורה בפמ"ג (משב"ז ס"ק ה), אשר נראה בדבריו שכתב את ענין השולחן לענין אכילה ולא לענין שינה, ובפרט שמפורש במג"א (ס"ק ט) שמותר להוציא את השולחן מהסוכה בשעת השינה.

אמנם, למעשה מובא שהחפץ חיים עצמו הקפיד שיהיה השולחן בסוכה בשעה שישן (מועדים וזמנים ח"א סי' פז וח"ח סי' פז, חוט שני סוכות פ"ב ס"ק ה, ביצחק יקרא). אכן בביאור הנהגתו זו הסביר החפץ חיים (מועדים וזמנים שם), שכיון שלפי הרמ"א צריכה להיות הסוכה כדירה, הראויה הן לשינה והן לאכילה, יש להקפיד שתהיה כדירה עם שולחן אף בשעה שישן, וכן מפורש בדברי רש"י (ספר פרדס הגדול סי' לט) שאין לדור בסוכה שאין בה שולחן ומיטה, כיון שבכך נחשבת היא כדירה [ולא ביאר כדבריו כאן שצריך שולחן בסוכה משום שמא ימשך, וביאר הפוסקים הנ"ל שלא התכוין לדבר זה, שהוא טעות סופר. אכן, בספר ביצחק יקרא (כאן) מובא בשם הגרש"ז אויערבך שהחפץ חיים אמר שמקפיד להניח את השולחן משום שכך כתב במשנ"ב].

אכן, הגר"ג קרליץ (שם) ביאר בכונת המשנ"ב, שאין כונתו שצריך שיהיה השולחן בסוכה בפועל, אלא רק שצריכה להיות בגודל שראויה להכניס בה שולחן באופן שאין חשש שיגרר אחריו [ומה שנהג כן הח"ח אינו מהטעם שכתב במשנ"ב, וכנ"ל]. וראה הגהות

הַלְבוּת סִבָּה סִימָן תַּרְמ

קח

באר הגולה

ל מימרא דרב כיה
מ גס זה שם

(כו) לא מקרי מצטער, ותיב לישן שם (כו) אף-על-גב דצריך לכפף ידיו ורגליו (ת"ה סימן צב). ולא יוכל אדם לומר מצטער אני (כח) *אלא בקרבן (כט) שדרך בני-אדם להצטער בו (טור). ואין המצטער פטור (ל) אלא אם יצול עצמו מן הצער, אבל בלאו הכי תיב לישב בסבה אף-על-גב דמצטער (מרדכי פרק הישן):

ה (מ) [ת] (לא) לְאָבֵל חֵיב בְּסִבָּה: ו (ט) (לב) חֵתָן וְשׁוֹשִׁיבָיו וְכָל בְּנֵי הַחֲפָה (י) [ן] (לג) פְּטוּרִים

באר היטב

ובתשובת חכם צבי סימן צ"ד: (ד) אָבֵל. ואם מצטער על המת מחמת ישיבתו בסבה ואין יכול להסירו מלבו פטור, עמ"א וט"ו: (ט) חתן. עי' סימן תקמו ס"ג משי"ש: (*) פטורים. ואם בלא טרחה

שכחוס מצויה שם ואין דרך לישן ואפי"ה עשה לצדק אכילה, ע"ש. ועין בשו"ת מים רבים סימן ג' תשובת מהר"י דון להעמיד דברי המרדכי והת"ה, וע"ש סימן נד, ועין במח"ב בשם נרע"א קמת האריך דאף דמי שאינו לישן בסבה מפני הצנח או מפני שא"א לישן שם איש וביתו אפי"ה יצא אכילה. ועין בבב"י שם בספסוף בחולה שאין בו סנהה אם פטור בלילה ראשונה, וכתב שומרי א"ח והתלבו משמע דחולה אף בלילה ראשונה פטור וכן נראה מהר"י הא"ר, ודוקא מצטער חב בלילה ראשונה, ע"ש: [ן] אָבֵל. ועין בש"ש אפרים סימן לד שהקשה דאם אכל אסור בחמש, ובכתובים אמרין בערכיו ג' דבשעת עבודה פטורים משום דתיב משבו וכו', ומרן דקמת רק דרך הור"א קאמרין אכל באמת אינו כן, ועין לעיל סימן תרל"ה ובמ"ה דבמ"ה שם ומ"ש בא"ר כאן: [ן] פטורים. עכ"ש. ועין בגור"ר כלל ד סימן יג דבומנני השושיבינים וכל בני חפה חתיבים שאין דרך לסעד עם חתן והכלה

משנה ברורה

בין בחל (לו) ובין בשבת ויום-טוב. אכן מפני חשש הוראים שיאמרו שמשפך סבתו בסריו, אין להקל (למ) כשמשפך למעלה, אלא-אם-כן נכר לכל שמכוון בזה רק להגן מפני הרוח. ועין במגן אברהם לעיל בסימן תרכט, דמפל מקום לא יברך בכל זה ברמת לישב בסבה: (כו) לא מקרי מצטער. דדרך האדם לפעמים לישן כף פפור, וראיה מהא דקומא לן ששעור סבה שבעה על שבעה טפחים, שבודאי אין אדם יכול לישן שם אם לא בכפיפה גופו ואיברייו²². (לט) ולפי זה, אפלו אם עשה אותה כמתחלה באפן שראויה לישן שם בפשוט, ואחר-כך בא איזה ענין שנעשה דחוק וצר לישב, גם-כן מחיב לישן שם. וכתב בספר נהר-שלום, דמפל מקום מי שהוא מענג וקיים לה בגנה דלדידה הוי מצטער לישן שם בכפיפה, (מ) אין-הכי-רמי שפטור מלישן שם ונאף-על-פירכן (מל) יוצא ידי חובתו באכילה, כיון שבעת עשייה היה ראוי לדידה לְאָבֵל וְלִישָׁן שָׁם: (כז) אף-על-גב דצריך לכפף ידיו ורגליו. הינו, אף אם אין לו עצמה האף לפשט רגליו חוץ לסבה, (מז) דבפושט רגליו חוץ לסבה, לכלי עלמא לא מקרי מצטער בכף ותיב לישן שם²³, ואף שצריך להזהר שיהיה השלחן גם-כן בתוך הסבה, דאי לאו הכי חישנין שמא ימשך אחר שלחנו²⁴, ובדלעיל בסימן תרל"ד: (כח) אלא בקרבן וכו'. דאי לאו הכי, אף שהוא מצטער אמרין בטלה דעתו אצל פל אדם: (כט) שדרך בני-אדם להצטער בו. אם לא (מג) שהוא מאניי הדעת, וכל אנניי הדעת מצטערין בזה²⁵: (ל) אלא אם יצול וכו'. דהשעם דמצטער פטור, משום דכעין דירה בעינו, ואין אדם דר במקום צער כל שייכל להציל מזה בכיתו, והכי נמי בסבה: ה (לא) אָבֵל חֵיב בְּסִבָּה. דאף-על-גב דמצטער פטור מן הסבה, (מח) הגי מלי צצרא דממילא הקא לו (מה) מחמת הסבה, אָבֵל הקא איהו דקמצער נפשה, אכפי לה ליתובי דעתה כדי לקיים את המצוה²⁶. כתב בספר תניא: אם המת הניח חייב כל-כף שאין יכול להסירו מלבו, פטור, ומיירי שמוצטער בישיבתו בסבה [מ"א]. ועין בקרי ישיבות יעקב (מו) שחולק בזה על התניא. בפרי-מגדים מסתפק לענין אונן (חל) המועד, או אפלו ביום-טוב²⁷: כשרוצה לקבר על-ידי אביו-טוב ראשון או על-ידי ישיא²⁸. ביום-טוב שני²⁸, דאז תל דיני אגונות, אדם חייב בסבה, עין שם, ובספר בבב"י יעקב מצדד (מח) שהיה פטור, עין שם: ו (לב) חֵתָן וְשׁוֹשִׁיבָיו וְכָל בְּנֵי הַחֲפָה. דאין שמחה (מט) אלא אגונות, ומיירי שנשוא ערב הרגלי²⁹ או קדם, דאין נושאים נשים במועד, כדלעיל בסימן תקמו: (לג) פְּטוּרִים מִן הַסִּבָּה וְכוּ'. ויש (נא) מחיבין אותו, דסביא להו דאפשר לְאָבֵל בסבה ולשמח בחפה, ועל-כן הסכימו (נב) אחרונים דראוי

באר הלכה

* אלא בקרבן שדרך בני-אדם להצטער בו [טור]. ולעניינת דעתי דעת הנ"ל אינו כן, דזה לשונו גבי טרחה ורגלישתא: לא שיקרא מאוס לכל, דאי הכי מפסלא הסבה, כדאמרין גבי שוצי ושואצרי אין מסכין בהם, דכיון דסני ריחיהו שביק להו ונפיק, אלא הקא בדמצטער איהו לחודא עסקינו, עדי קאן לשונו, ודקמת רק דרך הור"א קאמרין אכל באמת אינו כן, דריעד לא מפסלא, כמו שכתבו הרמב"ם והרא"ש, וכן מוכח לעיל בסימן תרכט סעיף יד, עין שם, אם-כן אודא ראיתו. אחר-כך מצאתי

שער הציצית

(לו) שם: (לח) כן הוא דעת הרוקח ודלשקסוף תחת הספק אין לחש בזה מפני הוראים, אבל דעת הטור ושלחן ערוך לעיל בסימן תרכט אין משמע כן, כמו שכתבנו שם, דלדידהו גם תחת הספק יש להזהר, ומפל מקום כיון שהוא רק לענין הכתולה, נראה דיש להקל כמותו במקום הדחוק כדי שלא יצטרך לְאָבֵל חוץ לסבה: (לט) אלהי רבה ונהר-שלום, וכן מוכח מדרך-החיים והגרי"ו, ולא כט"ו: (מ) וכעבדא דרב יוסף ברך כט עמוד א: (מא) והפרי-מגדים שכתב דאינו יוצא ידי חובתו, אפטר דוק אשנה קאי. ודע עוד, דהנהר-שלום וכן הפרי-מגדים כתבו דבר חתש, דבאיש בזה אם עשה סבה לכתחלה שאינו יכול לפשט רגליו אינו יוצא אף באכילה כיון שהוא מצטער בשנה. ולעניינת דעתי מהר"י אין לא משמע כן, דזה לשונו גבי טרחה ורגלישתא: לא שיקרא ריחה מאוס לכל, דאי הכי מפסלא הסבה, כדאמרין לעיל 'הני שוצי ושואצרי אין מסכין בהם דכיון דסני ריחיהו שביק להו ונפיק, אלא הקא בדמצטער איהו לחודא עסקינו, עכ"ל. הנה משמע מוקרא וכן מר"ן דבאכילה יוצא בה אף דבשנה אינו יוצא בה משום מצטער, הרי דסביא לה דכיון דכלי עלמא אינם מצטערים לישן שם, גם הוא יוצא על-פניו באכילה. וצריך עיון: (מב) פרי-מגדים: (מג) ט"ו. והנה הפגן-אברהם רצה גם-כן לישב אשית הש"י וכתב דכעין שיהא יודע שהוא מאניי הדעת. והנה כל הראשונים שהעמיקו דינא דרב יוסף לא להניחו פרט זה, ומשמע דכיון שהוא יודע בעצמו שהוא מאניי הדעת די, וכן בב"ח משמע גם-כן פהט"ו, ובבב"י יעקב כתב גם-כן שאין דברי פטור אברהם מרחיין: (מד) גמרא: (מה) כגון מפני החפה או צנה או סרחון [רש"י]: (מו) וכן בשארי ראשונים לא מצאתי דבר זה: (מז) דאפשר דאונן לא פטור רק ממצות עשה בשב ואל מעשה, ובסבה יצרב בקיום ונעשה כשיאכל חוץ לסבה²⁹ [שם בבב"י מגדים]: (מח) דהא השעם דאונן פטור מכל המצות הוא משעם עוסק במצוה פטור מכל המצות, ועל-ידי שיעוסק במצות טרדת קבוצה אין צריך לעסק במצוה אחרת, ואם-כן כל מצוה שצריך לעסק בה, בין שהוא בשב ואל מעשה בין שהוא בקיום ונעשה, פטור ממנה, ולכן מנזיל ידים פטור, שצריך מעשה לטל ידיו [ואכן בתענית-צבור חייב להתענות, שזה אין צורך מעשה], ולכן גם בסבה פטור דהא צריך מעשה לילך ולישב בסבה, וראה לזה, שהרי חתן ושושביניו והולכי לדבר-מצוה פטורים מכל המצות מאותו טעם עצמו שצריך פטור, והנינו משעם עוסק במצוה פטור מכל המצות, והקם מבאר בפרוש בגמרא דף כו שפטורים מסבה, ואם-כן הוא הדין אונן, עכ"ל. ובספר ברב"י יוסף יודה דעה סימן שמה מצדד דכשרוצה לְאָבֵל פת, אף דאין צריך לברך 'המוציא' מכל מקום עול ליה, ולא יברך על נטילת ידים³⁰, עכ"ל: (מט) גמרא: (נ) גמרא. ובסבה גופא אי אפשר לעשות החפה משום צער חתן [לפי שהמקום פרוץ שאין לו אלא ג' דפנות] והוא בוש לשמח שם עם עלתו [שם בגמרא], ואם-כן בזמן הזה שהתענגו לעשות ד' דפנות לסבה צריך לישב בסבה [מ"א]. אָבֵל באלהי רבה הביא בשם ר"א"ו שכתב שם, שצער חתן לעשות חפה במקום צר ודחוק, ורובנו יחסן כתב גם-כן, שאין יכול לשמח עם פלו, שאין הסבה מקום סגור, וגם באור ורע מצאתי וזה לשונו: משום צער חתן, דסבה אינה מרנחת חתן בעי מקום מרחק דלפניו שם ל בני חפה, עכ"ל, וכל אלו טעמים שרין גם בסבה שר ד' דפנות: (נא) ר"ש ושאר פוסקים: (נב) אלהי רבה ודרך-החיים. ועין בשערי-השוקה:

שער הציצית

(לו) שם: (לח) כן הוא דעת הרוקח ודלשקסוף תחת הספק אין לחש בזה מפני הוראים, אבל דעת הטור ושלחן ערוך לעיל בסימן תרכט אין משמע כן, כמו שכתבנו שם, דלדידהו גם תחת הספק יש להזהר, ומפל מקום כיון שהוא רק לענין הכתולה, נראה דיש להקל כמותו במקום הדחוק כדי שלא יצטרך לְאָבֵל חוץ לסבה: (לט) אלהי רבה ונהר-שלום, וכן מוכח מדרך-החיים והגרי"ו, ולא כט"ו: (מ) וכעבדא דרב יוסף ברך כט עמוד א: (מא) והפרי-מגדים שכתב דאינו יוצא ידי חובתו, אפטר דוק אשנה קאי. ודע עוד, דהנהר-שלום וכן הפרי-מגדים כתבו דבר חתש, דבאיש בזה אם עשה סבה לכתחלה שאינו יכול לפשט רגליו אינו יוצא אף באכילה כיון שהוא מצטער בשנה. ולעניינת דעתי מהר"י אין לא משמע כן, דזה לשונו גבי טרחה ורגלישתא: לא שיקרא ריחה מאוס לכל, דאי הכי מפסלא הסבה, כדאמרין לעיל 'הני שוצי ושואצרי אין מסכין בהם דכיון דסני ריחיהו שביק להו ונפיק, אלא הקא בדמצטער איהו לחודא עסקינו, עכ"ל. הנה משמע מוקרא וכן מר"ן דבאכילה יוצא בה אף דבשנה אינו יוצא בה משום מצטער, הרי דסביא לה דכיון דכלי עלמא אינם מצטערים לישן שם, גם הוא יוצא על-פניו באכילה. וצריך עיון: (מב) פרי-מגדים: (מג) ט"ו. והנה הפגן-אברהם רצה גם-כן לישב אשית הש"י וכתב דכעין שיהא יודע שהוא מאניי הדעת. והנה כל הראשונים שהעמיקו דינא דרב יוסף לא להניחו פרט זה, ומשמע דכיון שהוא יודע בעצמו שהוא מאניי הדעת די, וכן בב"ח משמע גם-כן פהט"ו, ובבב"י יעקב כתב גם-כן שאין דברי פטור אברהם מרחיין: (מד) גמרא: (מה) כגון מפני החפה או צנה או סרחון [רש"י]: (מו) וכן בשארי ראשונים לא מצאתי דבר זה: (מז) דאפשר דאונן לא פטור רק ממצות עשה בשב ואל מעשה, ובסבה יצרב בקיום ונעשה כשיאכל חוץ לסבה²⁹ [שם בבב"י מגדים]: (מח) דהא השעם דאונן פטור מכל המצות הוא משעם עוסק במצוה פטור מכל המצות, ועל-ידי שיעוסק במצות טרדת קבוצה אין צריך לעסק במצוה אחרת, ואם-כן כל מצוה שצריך לעסק בה, בין שהוא בשב ואל מעשה בין שהוא בקיום ונעשה, פטור ממנה, ולכן מנזיל ידים פטור, שצריך מעשה לטל ידיו [ואכן בתענית-צבור חייב להתענות, שזה אין צורך מעשה], ולכן גם בסבה פטור דהא צריך מעשה לילך ולישב בסבה, וראה לזה, שהרי חתן ושושביניו והולכי לדבר-מצוה פטורים מכל המצות מאותו טעם עצמו שצריך פטור, והנינו משעם עוסק במצוה פטור מכל המצות, והקם מבאר בפרוש בגמרא דף כו שפטורים מסבה, ואם-כן הוא הדין אונן, עכ"ל. ובספר ברב"י יוסף יודה דעה סימן שמה מצדד דכשרוצה לְאָבֵל פת, אף דאין צריך לברך 'המוציא' מכל מקום עול ליה, ולא יברך על נטילת ידים³⁰, עכ"ל: (מט) גמרא: (נ) גמרא. ובסבה גופא אי אפשר לעשות החפה משום צער חתן [לפי שהמקום פרוץ שאין לו אלא ג' דפנות] והוא בוש לשמח שם עם עלתו [שם בגמרא], ואם-כן בזמן הזה שהתענגו לעשות ד' דפנות לסבה צריך לישב בסבה [מ"א]. אָבֵל באלהי רבה הביא בשם ר"א"ו שכתב שם, שצער חתן לעשות חפה במקום צר ודחוק, ורובנו יחסן כתב גם-כן, שאין יכול לשמח עם פלו, שאין הסבה מקום סגור, וגם באור ורע מצאתי וזה לשונו: משום צער חתן, דסבה אינה מרנחת חתן בעי מקום מרחק דלפניו שם ל בני חפה, עכ"ל, וכל אלו טעמים שרין גם בסבה שר ד' דפנות: (נא) ר"ש ושאר פוסקים: (נב) אלהי רבה ודרך-החיים. ועין בשערי-השוקה: